

Møteinnkalling

Utvalg: Formannskapet - Ørland kommune
Møtested: Borgklienten, Ørland rådhus
Møtedato: 06.09.2018
Tid: 09:00

Forfall meldes til postmottak@orland.kommune.no eller på telefon 72 51 40 00, for innkalling av varamedlemmer. Varamedlemmer møter kun ved spesiell innkalling.

Innkalling er sendt til:

Navn	Funksjon	Representerer
Tom Myrvold	Ordfører	OK-H
Finn Olav Odde	Varaordfører	OK-SP
Therese Eidsaune	Medlem	OK-H
Marit Sletten	Medlem	OK-H
Roy Høen	Medlem	OK-SP
Bjørnar Dahlberg	Medlem	OK-FRP
Knut Morten Ring	Medlem	OK-AP

Vel møtt!

Tom Myrvold
Ordfører

Saksnr	Innhold	Lukket
PS 18/34	Økonomi og handlingsplan 2019 - 2022	

Orienteringer:

- Ordfører/rådmann

SAKSFRAMLEGG

Saksnr	Utvalg	Møtedato
18/34	Formannskapet - Ørland kommune	06.09.2018
	Kommunestyret - Ørland kommune	

ØKONOMI OG HANDLINGSPLAN 2019 - 2022

Rådmannens innstilling

Formannskapet vedtar følgende innstilling til kommunestyret:

Kommunestyret vedtar økonomi og handlingsplan for 2019 - 2022

Sakens bakgrunn og innhold

I 2017 ble det vedtatt en sammenslåing av Ørland og Bjugn kommuner fra 2020, slik at Økonomiplan 2019-2022 og budsjett 2019 vil bli det siste året der dagens Ørland kommune skal vedta sitt eget budsjett.

I forbindelse med sammenslåing av Ørland og Bjugn er det et behov for å samordne økonomien i de to kommunene. Det er derfor lagt opp til at begge kommunene i forkant av budsjettarbeidet utarbeider en økonomiplan for perioden 2019-2022 som legges frem og diskuteres i fellesnemda, og dette vil danne grunnlaget for arbeidet med å utarbeide en felles økonomiplan for den nye kommunen fra 2020. Fellesnemda har i møte den 21.06.18 vedtatt en del forutsetninger og krav til kommunenes økonomiplaner for 2019-2022 angående låneopptak og krav om disposisjonsfond.

Ørland kommunes økonomiplan skal som før vedtas av kommunestyret på grunnlag av innstilling fra formannskapet.

Etter at økonomiplanen er vedtatt vil det på vanlig måte bli utarbeidet budsjett for 2019 som igjen skal vedtas av kommunestyret etter innstilling fra formannskapet. Fellesnemda skal også gi sin uttalelse på kommunenes budsjett for 2019.

Rådmannen legger med dette frem rådmannens forslag til budsjett til videre politisk behandling.

Administrasjonens vurdering

Den fremlagte økonomiplanen bygger på tidligere politiske vedtak og kjente prognoser for inntekter og utgifter i kommende periode.

Prognosene viser en vekst i folketall i planperioden og dette betyr at Ørland kommune vil få en realvekst i frie inntekter for å møte behovet for større ressursbruk. Modellen fra SSB viser at ressursbruken vil øke mest i forhold til eldre, men samtidig vil det bli økninger innenfor

barnehage og skoler. Endringer i overføringene til kommunen skal gjennom inntektssystemet kompensere for dette.

Investeringer

I forutsetninger som er vedtatt av fellesnemda så bør ingen av kommunene vedta investeringer med låneopptak i 2019 ut over det kommunene budsjetterer med i årlige avdrag. Låneopptak ut over dette må legges frem og diskuteres i fellesnemda. Lån til startlån og VAR-sektor holdes utenfor dette.

I økonomiplanen er det i 2019 budsjettert med årlig avdrag på kr 26,0 mill og et låneopptak til kommunale investeringer på kr 38,0 mill. Årsaken til låneopptaket er i hovedsak ny brannstasjon som er budsjettert med kr 30,0 mill.

Det er videre lagt inn investeringer vedrørende nytt helsebygg i 2020 og 2021. Det foreslås i økonomi- og handlingsplanen at det settes av kr 1.000' til videre prosjektering i 2019. Det er viktig med konsept over retninger før forslag, og nødvendig tid til god involvering av brukere av nytt helsebygg før bygging. Det anslås her oppstart av byggeprosessen i 2020 og at nytt helsebygg kan ferdigstilles i 2021.

Lånegjeld

Økonomiplanen viser at Ørland kommune har høy gjeld, og at utgifter til renter og avdrag øker i planperioden. Det er i økonomiplanen forutsatt at alle vedtatte låneopptak tas opp i samme år som de er vedtatt, og at økt belastning på renter og avdrag må hensyntas i sin helhet i det påfølgende året. Dersom alle låneopptak gjennomføres i henhold til økonomiplan vil total gjeld (inkl startlån) utgjøre ca 971 mill ved utgangen av 2019.

På grunn av økning i lån og prognosert rentenivå vil netto finansutgifter øke med kr 9,2 mill fra B2018 til B2019, og øker videre med 3,0 mill i 2020. Dette er utgifter som må dekkes inn over driftsbudsjettet.

En del av låneopptakene gjelder investeringer innen VAR-sektoren, slik at for B2019 er overføringer fra VAR-sektoren (kalkulatorisk rente og avskrivning) økt med kr 5,1 mill.

Driftsbudsjettet

Økt folketall og endring i demografi gir kommunen økte overføringer, og det legges til grunn at realveksten i 2019 må gå til dekning av økte renter og avdrag. I økonomiplanen er forventet realvekst i frie inntekter i 2020 - 2022 lagt inn som økte inntekter i planperioden på skjema 1A. Det er lagt inn tilsvarende utgifter på skjema 1B, slik at realveksten må forventes å gå med til økt tjenesteproduksjon. Det er viktig å være klar over at disse beløpene beregnes ut fra matematiske modeller som er laget for å fordele ressursene mellom kommunene. Det er opp til den enkelte kommune å foreta valg og prioriteringer, og dette må gjøres ut fra lokale behov og ressurser i hver enkelt kommune.

Ved en videreføring av driftsnivået i 2018 med tillegg av lønns- og prisvekst på 2,5 % ville det fremkommet et merforbruk på ca kr 2,0 mill for B2019 og kr 4,0 mill for B2020. Det er derfor foretatt en innsparing i økonomiplanen ved at budsjett 2018 er fremskrevet med en vekst på kun 1,0 % på skjema 1B. Dette betyr en total innsparing på 1,5 % som utgjør kr 4,0 mill.

Endelig behov for innsparing og fordeling mellom sektorer og enheter vil bli avklart i forbindelse med budsjett 2019, og da må også konkrete tiltak foreslås.

Disposisjonsfond:

Fellesnemda har vedtatt at begge kommunene skal ha et disposisjonsfond på minst kr 10,0 mill pr 01.01.20.

Pr 31.12.18 var det kr 18,1 mill på disposisjonsfondet og i 2018 er det i ulike vedtak vedtatt brukt kr 5,9 mill slik at fondet pr i dag er på 12,2 mill.

Vedlegg:

1 Økonomi og handlingsplan 2019 - 2022

Økonomi- og handlinglinsplan 2019 - 2022

INNHALDSFORTEGNELSE:

1	INNLEDNING.....	3
2	KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL.....	3
3	Folketalls- og demografiutvikling i perioden 2010 – 2028:.....	4
3.1	Konsekvenser av endret sammensetning av befolkningen.....	6
4	FORUTSETNINGER FOR ØKONOMIPLANEN	7
4.1	Kommunesammenslåing – økonomiske spilleregler.....	7
4.2	Skatteinntekter og rammetilskudd i planperioden	7
4.3	Endringer i frie inntekter ut over lønns- og prisvekst:	8
4.4	Eiendomsskatt.....	8
4.5	Langsiktig gjeld og avdrag	9
4.6	Renter og rentesikring	10
4.7	Finansinntekter og langsiktige finansielle eiendeler	11
4.8	Finansielle måltall.....	11
4.9	Økonomiplan 2019 – 2022 – utfordringer:	11
4.10	Oppsummering av forutsetninger for økonomiplanen:	12
5	BUDSJETTETS TALLDEL	13
5.1	Driftsbudsjettet 1A og 1B	13
5.2	Investeringsbudsjettet – skjema 2A og 2B	15
6	HELSE OG VELFERD	17
6.1	Status:	17
6.2	Utfordringer i planperioden:.....	17
6.3	Forutsetninger for drift i henhold til budsjetttramme	18
6.4	Fremtidsperspektiv og utviklingstrekk	18
7	OPPVEKST.....	20
7.1	Status:	20
7.2	Utfordringer i planperioden:.....	20
7.3	Forutsetninger for drift i henhold til budsjetttramme	20
7.4	Framtidsperspektiv – utviklingstrekk i planperioden	21
8	EIENDOMSFORVALTNING	22
8.1	Kommunalteknikk.....	22

1 INNLEDNING

I 2017 ble det vedtatt en sammenslåing av Ørland og Bjugn kommuner fra 2020, slik at Økonomiplan 2019-2022 og budsjett 2019 vil bli det siste året der dagens Ørland kommune skal vedta sitt eget budsjett.

I forbindelse med sammenslåing av Ørland og Bjugn er det et behov for å samordne økonomien i de to kommunene. Det er derfor lagt opp til at begge kommunene i forkant av budsjettarbeidet utarbeider en økonomiplan for perioden 2019-2022 som legges frem og diskuteres i fellesnemda.

Økonomiplanen viser at Ørland kommune har høy gjeld, og at utgifter til renter og avdrag øker i planperioden. Det er i økonomiplanen forutsatt at alle vedtatte låneopptak tas opp i samme år som de er vedtatt tatt opp, og at økt belastning på renter og avdrag må hensyntas i sin helhet i det påfølgende året.

2 KOMMUNEPLANENS SAMFUNNSDEL

Kommuneplanen (vedtatt i 2014) skal gi langsiktige føringer for utviklingen og består av en samfunnsdel og en arealdel. Samfunnsdelen forteller hvilke målsettinger vi skal strekke oss etter i perioden fram mot 2026, og hvilke områder det må arbeides med for å oppnå disse. Arealdelen konkretiserer føringene gjennom kart, bestemmelser og retningslinjer.

Kommunestyret valgte i 2014 å prioritere en plan for samfunnsutvikling. Det innebærer å fokusere på temaer som går på tvers av sektorer og etater. Med dette vil vi identifisere sentrale utfordringer og løsninger som er sammensatte og krever felles innsats. Målet er at denne tenkningen skal inspirere til samarbeid og utvikling. Mange av de store utfordringer kommunen står overfor må dessuten løses i samarbeid med nærliggende kommuner og regionale myndigheter og aktører.

Ørland kommune har mål om en befolkningsvekst på 35 % i perioden 2014-2026.

Det viktigste for Ørland kommune blir fortsatt å jobbe målrettet med kommunens strategier for å nå målet om 35 % befolkningsvekst

- Skape et attraktiv bosted med bolyst for en økende befolkning
- Folkehelse som grunnleggende verdi
- Kreativ og fremtidsrettet næringslivssatsing
- Bevisst miljøsatsing og klimatilpassing
- Utvikle de kommunale tjenestene

I plan- og bygningsloven beskrives den fireårige Handlingsplanen som kommuneplanens kortsiktige del. Handlingsplanen med økonomiplanen skal vise hvordan kommuneplanens visjon og mål skal konkretiseres, prioriteres og realiseres i et fireårs perspektiv.

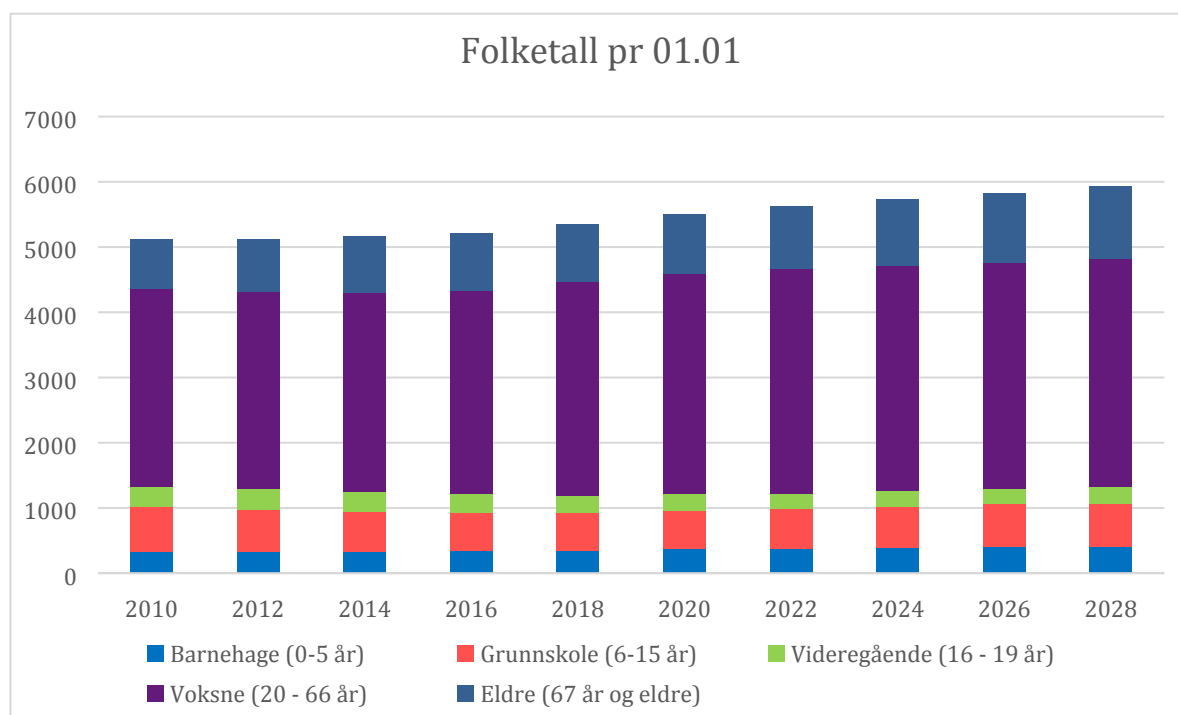
Handlingsplanen skal beskrive realistiske ambisjoner og konkrete mål for fireårsperioden innenfor en realistisk økonomisk ramme.

3 Folketalls- og demografiutvikling i perioden 2010 – 2028:

SSB lager befolkningsframskrivninger basert på endringer i folketallet og forventninger knytte til innvandring mm. Den vanligste modellen en middels vekst på alle områder, MMMM modellen. Tallene oppdateres hvert andre år sist nå i juni 2018.

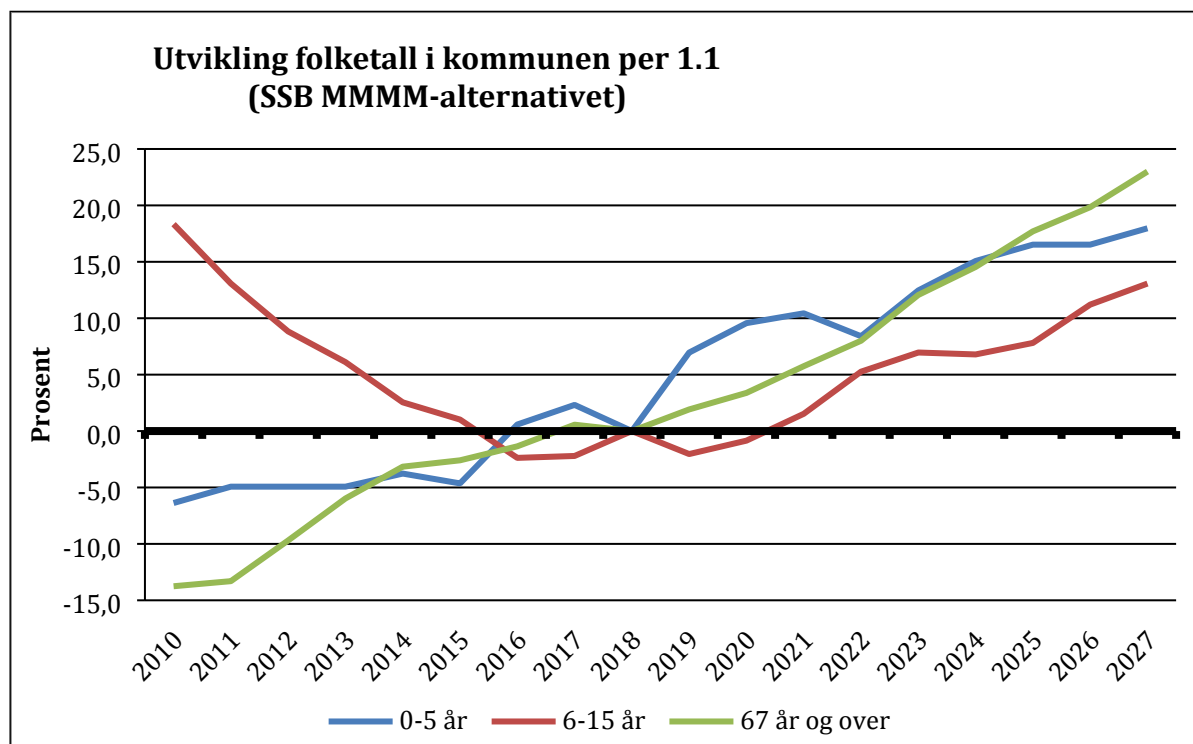
Hovedalternativet MMMM viser hvordan utviklingen blir når vi legger til grunn middels utvikling i både fruktbarhet, levealder, innenlandske flyttinger og innvandring.

	2010	2012	2014	2016	2018	2020	2022	2024	2026	2028
Barnehage (0-5 år)	323	328	332	347	345	378	374	397	402	408
Grunnskole (6-15 år)	697	641	604	575	589	584	620	629	655	662
Videregående (16 - 19 år)	315	327	306	288	264	255	231	232	241	253
Voksne (20 - 66 år)	3021	3022	3063	3124	3266	3368	3438	3458	3466	3495
Eldre (67 år og eldre)	765	801	859	875	887	917	958	1016	1063	1105
Total	5121	5119	5164	5209	5351	5502	5621	5732	5827	5923

Folketallet har fra 2016 hatt en økning, og prognoser fra SSB er at folketallet frem mot 2028 skal ha en større økning enn landet.

Dersom vi fokuserer på aldersgruppene som etterspør mest av kommunale tjenester vil utviklingen kunne fremstilles slik:

Tabellen viser at

- aldersgruppen over 67 år har økt jevnt siden 2010, og vil fortsette å øke videre fremover
- barnehagebarn (0-5 år) vil øke fremover.
- barn i skolen (6-15 år) har hatt en nedgang frem mot 2016, men flater ut og vil øke igjen fra 2021.

Stemmer framskrivingene?

Det er grunn til å stille spørsmål om framskrivningen er riktig da vi vet at kvinner/familier med barn som flytter tilbake til Ørland etter at de har fått barn, og at dette skjer oftere enn gjennomsnittlig i Norge. Når vi også ser på utviklingen i behovet for ansettelse knyttet til kampflybasen og andre offentlige institusjoner er det også grunn til å tro at utviklingen kan bli mer positiv enn framskrivningene viser.

For den eldre delen av befolkningen er det større grunn til å tro at framskrivningen stemmer da det er mindre bevegelse denne gruppen.

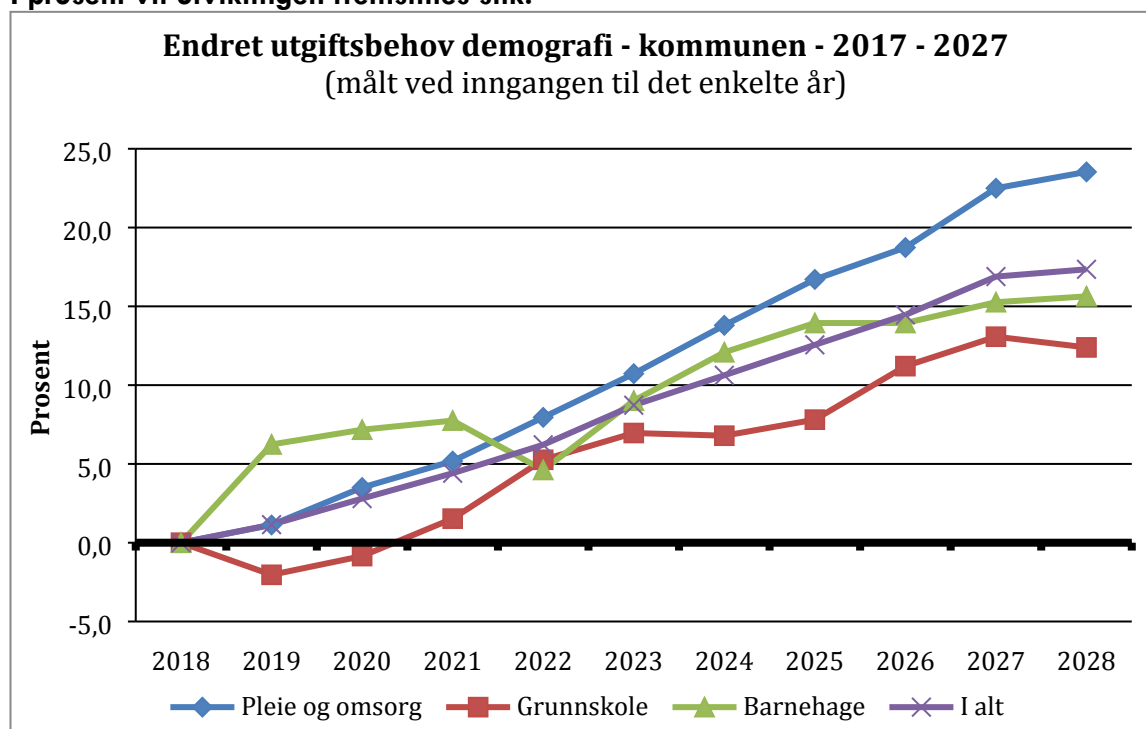
3.1 Konsekvenser av endret sammensetning av befolkningen

Modellen fra SSB viser at ressursbruken vil øke mest i forhold til eldre, men samtidig vil det bli økninger innenfor barnehage og skoler. Endringer i overføringene til kommunen skal gjennom inntektssystemet kompensere for dette.

Modellen viser følgende endringer i ressursbruk i kroner i planperioden:

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunn- skole	Barne- hage	Sosial	Helse	Barne- vern	Sum
2019	1 434	-1 607	3 063	373	233	46	3 540
2020	3 027	938	459	367	215	100	5 106
2021	2 139	1 875	284	280	244	143	4 966
2022	3 532	2 947	-1 539	256	241	138	5 575
Sum	10 132	4 152	2 267	1 275	933	427	19 187

I prosent vil utviklingen fremstilles slik:

Kostnadsbildet knyttet til demografien fører til at utgifter knyttet til eldre vil kunne øke med over 10 millioner i løpet av økonomiplanperioden. Samtidig øker utgiftsbehovet for skole med over 4,1 millioner, og barnehage med 2,2 mill.

Det er viktig å være klar over at disse beløpene beregnes ut fra matematiske modeller som er laget for å fordele ressursene mellom kommunene. Det er opp til den enkelte kommune å foreta valg og prioriteringer, og dette må gjøres ut fra lokale behov og ressurser i hver enkelt kommune. Men disse modellene gir likevel gode bilder på hvor behovene vil øke i planperioden.

4 FORUTSETNINGER FOR ØKONOMIPLANEN

4.1 Kommunesammenslåing – økonomiske spilleregler

Bjugn og Ørland kommuner er vedtatt sammenslått fra 2020, og budsjettåret 2019 blir derfor det siste året med egne økonomiplaner og budsjett i de to kommunene. Budsjettarbeidet i de to kommunene må derfor samordnes slik at økonomiplanene for 2019-2022 kan danne grunnlag for arbeidet med en felles økonomiplan for 2020-2023 i den nye kommunen.

For å sikre denne samordningen har fellesnemda i møte den 21.06.18 vedtatt en del forutsetninger og krav til økonomiplanene for 2019-2022

- 1. Forutsetninger og krav til økonomiplanene for 2019-2022 må samordnes slik at disse planene danner grunnlag for arbeidet med en felles økonomiplan for 2020-2023.*
- 2. Økonomiplanene utarbeides på bakgrunn av likelydende forutsetninger.*
- 3. Disposisjonsfondets størrelse skal være på minst 10 mill i begge kommunene pr. 01.01.20. Det bør i tillegg innarbeides avsetninger i det enkelte år.*
- 4. Låneopptak:*
 - a) Begge kommunene kan for budsjett 2019 vedta låneopptak i hht budsjettert årlig avdrag på lån.*
 - b) Låneopptak ut over dette bør legges frem og diskuteres i fellesnemda.*
 - c) Vedtak om nye låneopptak ut over opprinnelig budsjett skal fra og med andre halvår 2018 legges frem for fellesnemda før vedtak i den enkelte kommune.*
 - d) I tillegg til dette kan det tas opp lån til:*
 - a. Startlån*
 - b. VAR-sektoren*
- 5. Det skal legges opp til at en åpenhet om økonomi i begge kommuner, og at gjensidig forståelse av likheter og ulikheter danner grunnlaget for arbeidet med felles økonomiplan for 2020 – 2023. Kommunene skal orientere fellesnemda fremover om økonomisk status ifm tertialrapporter.*
- 6. Det må lages en egen utredning om eiendomsskatt og hvilken effekt en eventuell unnlattelse eller innføring vil ha i nye Ørland kommune.*
- 7. Det skal utarbeides finansielle måltall i hht ny kommunelovs § 14 – 2c.*

4.2 Skatteinntekter og rammetilskudd i planperioden

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Nivået på disse inntektene blir bestemt ut fra pris- og lønnsvekst (kommunal deflator), vekst i frie inntekter, innlemming av tidligere øremerkede tilskudd og korreksjoner knyttet til endringer i oppgaver. Det overordnede formålet med det kommunale inntektssystemet er å jevne ut kommunenes økonomiske forutsetninger slik at det kan gis et mest mulig likeverdig tjenestetilbud i alle kommuner. Ved fordeling av rammetilskudd tas det hensyn til strukturelle ulikheter i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning), og ulikheter i skatteinntekter (inntektsutjevning). Hoveddelen av rammetilskuddet gis som et fast innbyggertilskudd basert på folketall 1. juli året før budsjettåret, og inntektsutjevning gis etter folketall pr 01.01 i budsjettåret.

Kommuneproposisjonen gir følgende prognose for frie inntekter for 2019 (inkl kommunal deflator på 2,5 %):

- Rammetilskudd og inntektsutjevning	167,3 mill
- Skatteinntekter	137,1 mill
Sum frie inntekter	304,4 mill

Distriktstilskudd Sør-Norge:

Av rammetilskudd for 2019 utgjør kr 5,7 mill distriktstilskudd for Sør-Norge. Dette tilskuddet er beregnet ut fra en indeks som viser graden av distriktutfordringer i kommunen.

KMD har foretatt en revisjon av distriktindeksen, og departementet vil komme tilbake med virkningene av ny indeks i kommuneproposisjon for 2020. Indeksen for Ørland er endret slik at det mest sannsynlig vil bli gitt mindre tilskudd fra og med 2020. Dette er ikke hensyntatt i tallgrunnlaget fra KS, og tas derfor heller ikke med i økonomiplanen.

4.3 Endringer i frie inntekter ut over lønns- og prisvekst:

I frie inntekter legges det inn midler til nye oppgaver og innlemming av eventuelle tidligere øremerkede tilskudd. Dette kommer i tillegg til endringer i forhold til folketall, demografi og generell lønns- og prisvekst. Økningen i frie midler må derfor sees i sammenheng med økte oppgaver og forventninger fra staten som legges inn i statsbudsjettet.

Det er ikke tatt inn vesentlige endringer for 2019-2022 ut over endringer i demografi. Endringer i demografi for 2019 utgjør kr 3,4 mill, og ifølge KS sin modell for endringer i demografikostnader fordeler dette seg slik:

Endring utgiftsbehov per 1.1	Pleie- og omsorg	Grunn- skole	Barne- hage	Sosial	Helse	Barne- vern	Sum
2019	1 434	-1 607	3 063	373	233	46	3 540

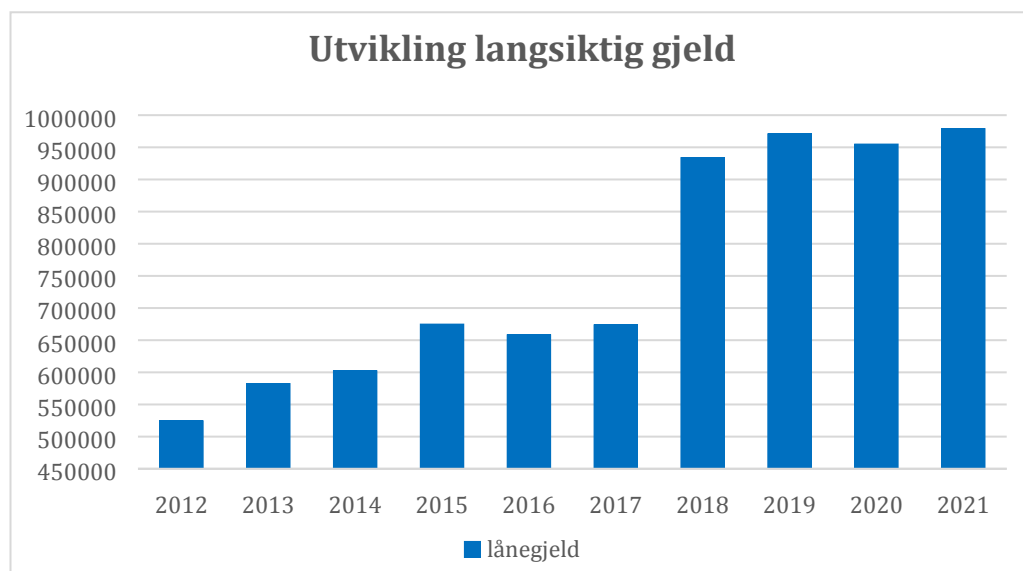
4.4 Eiendomsskatt

Det er foreløpig ikke gjort noen beregninger for hva en eventuell eiendomsskatt kunne gitt av inntekter for Ørland kommune.

4.5 Langsiktig gjeld og avdrag

Det er gjennom flere år foretatt store investeringer i nye bygninger, og gjennomført oppkjøp og utvikling av tomteområder. Disse investeringene er i stor grad lånefinansiert, og ved utgangen av 2017 er total lånegjeld inkl startlån på kr 673,8 mill.

I 2017 har kommunen hatt en høy kortsiktig likviditet på grunn av ubrukte lån og innløsning av Hårberg skole på kr 100,0 mill. Vedtatt låneopptak i 2017 har derfor ikke blitt tatt opp innen utgangen av året. Disse lånene tas opp i 2018, og sammen med planlagte låneopptak for 2018, 2019 og 2020 vil lånegjelden ved utgangen av 2019 være på kr 971,0 mill.

Minimumsavdrag – vedtatt endring i prinsipp fra 2020:

I tillegg til krav om balanse i driftsregnskapet, stiller kommuneloven krav til at all gjeld skal nedbetales minst like raskt som gjenværende levetid på kommunens anleggsmidler (minimumsavdrag). Dette betyr at en økning av gjeld automatisk vil føre til et krav om en tilsvarende økning i årlige avdragsutgifter i driftsregnskapet, noe som reduserer kommunens handlefrihet i forhold til å vedta nye investeringer. I hht reglene er det bokført gjeld ved siste årsskifte som skal brukes for å beregne minimumsavdrag. Dvs at det er bokført gjeld pr 31.12.18 som skal brukes for å beregne minimumsavdrag for 2019, og dette legges til grunn for budsjett 2019.

Minimumsavdrag har tidligere blitt beregnet med en vektet beregning fordelt på driftsmidler med ulike nedskrivningstider. I forbindelse med vedtatt ny kommunelov skal dette nå gjøres med en beregning i forhold til sum nedskrevne verdier delt på årets avskrivning. I henhold til ny beregningsmåte vil gjenværende levetid bli endret til ca 29 år, og dette medfører at minimumsavdraget øker fra og med 2020.

Departementet legger opp til at deler av ny kommunelov vil tre i kraft 1. juli 2019.

Økonomibestemmelsene vil sannsynligvis tre i kraft 1. januar 2020, og det være aktuelt med overgangsregler for å sikre en god overgang fra dagens til ny lov. Departementet vil fram til loven trer i kraft utarbeide forskrifter til den nye loven, og gjennomføre informasjons- og opplærings tiltak overfor kommuner, fylkeskommuner, fylkesmenn med flere.

Det er i denne økonomiplanen ikke tatt høyde for en eventuell økning i minimumsavdrag på grunn av endring i regler for beregning, men en endring til f.eks 29 år vil gi et årlig avdrag på kr 31,0 mill i 2020. Dette er en økning på 4,0 mill i forhold til tall som er tatt inn i økonomiplanen.

4.6 Renter og rentesikring

Renteutgifter på langsiktig lån er en vesentlig post i kommunens budsjett, og renteutgiftene prognoseres i hht rentenivået. Renteutgifter baserer seg på lån i kommunalbanken til NIBOR-rente med et påslag på 0,60 %. Ved å gå inn på andre lånetyper som f.eks sertifikatlån så vil rettekostnader reduseres noe, og det er i økonomiplanen forutsatt at dette gjøres slik at rettekostnader er redusert.

Prognose for rentenivå i planperioden:

Kommunalbanken lager en prognose for rentenivå basert på markedsrenter og signaler fra Norges bank.

Prognose kommunalbanken	2019	2020	2021	2022
- Nibor	1,5 %	1,9 %	2,4 %	2,4 %
- påslag kommunalbanken	0,6 %	0,6 %	0,6 %	0,6 %
Budsjetterente	2,1 %	2,5 %	3,0 %	3,0 %

I tillegg til flytende betales det renter på renteswaper (rentebytteavtaler) som er inngått med binding mot NIBOR, slik at rente for 2019 er budsjettert med 2,46 %.

Rentesikring og renterisiko:

Ørland kommune har ved inngangen til 2019 høy gjeld, og det er derfor viktig å være klar over renterisikoen i forhold til en uforutsett renteoppgang på f.eks 1 % i tillegg til budsjettert renteprosent.

I en slik beregning må det tas hensyn til at deler av gjelden er sikret gjennom rentebytteavtaler, og i tillegg vil utlån til startlån og investeringer innen VAR-sektoren i stor grad gi tilsvarende økte inntekter i takt med en økning i rentenivået.

Dette kan vises i følgende tabell:

(alle tall i mill. kr)

Renterisiko	2019	2020	2021	2022
Sum lån	971,0	955,0	979,1	953,6
Startlån	63,7	66,2	68,7	71,2
VAR-sektor	192,3	197,8	197,8	197,8
Sum lån finansiert over drift	715,0	691,1	712,6	684,6
Lån sikret med renteavtaler	360,0	360,0	320,0	270,0
Lån uten rentesikring	355,0	331,1	392,6	414,6
økte renter med 1% økning	3,6	3,3	3,9	4,1

Tabellen viser at ved en renteøkning på 1 % vil kommunens netto renteutgifter øke med ca kr 3,5 mill.

4.7 Finansinntekter og langsiktige finansielle eiendeler

Kommunen har langsiktige finansielle eiendeler i form av langsiktig utlån og aksjer i Trønderenergi AS og FosenKraft AS.

	FosenKraft AS			Trønderenergi AS			Sum		
	2018	2017	2016	2018	2017	2016	2018	2017	2016
Renter på lån	1 914	1 914	1 914	1 420	1 420	1 420	3 334	3 334	3 334
Utbytte	800	800		3 672	1 099	842	4 472	1 899	842
Sum	2 714	2 714	1 914	5 092	2 519	2 262	7 806	5 233	4 176

Kommunens finansinntekter består i hovedsak av:

- renteinntekter på langsiktig utlån - budsjetteres i hht avtaler
- utbytte fra Trønderenergi AS og Fosenkraft AS - budsjetteres med samme beløp som for regnskap 2017.
- renteinntekter fra utlån (startlån)
- renteinntekter på kommunens kortsiktige likviditet, f.eks ubrukte lånemidler.

4.8 Finansielle måltall

Den nye kommuneloven krever at kommunen utarbeider finansielle måltall det skal styres etter.

Det vil være opp til kommunestyret å vedta slike måltall, for blant annet avsetning til disposisjonsfond.

Økonomiplanen viser at det kreves en reell innsparing, og det er ikke i tillegg tatt høyde for avsetninger til disposisjonsfondet hvert år i planperioden.

4.9 Økonomiplan 2019 – 2022 – utfordringer:

På grunn av økning i lån og prognosert rentenivå vil netto finansutgifter øke med kr 9,2 mill fra B2018 til B2019, og øker videre med 3,0 mill i 2020. Dette er utgifter som må dekkes inn over driftsbudsjettet.

En del av låneopptakene gjelder investeringer innen VAR-sektoren, slik at for B2019 er overføringer fra VAR-sektoren (kalkulatorisk rente og avskrivning) økt med kr 5,1 mill.

Økt folketall og endring i demografi gir kommunen økte overføringer, og det legges til grunn at realveksten i 2019 må gå til dekning av økte renter og avdrag. I økonomiplanen er forventet realvekst i frie inntekter i 2020 - 2022 lagt inn som økte inntekter i planperioden på skjema 1A. Det er lagt inn tilsvarende utgifter på skjema 1B, slik at realveksten forventes å gå med til økt tjenesteproduksjon.

Ved en videreføring av driftsnivået i 2018 med tillegg av lønns- og prisvekst på 2,5 % vil det fremkomme et merforbruk på 2,0 mill for B2019 og 4,0 mill for B2020. Det er derfor foretatt en innsparing i økonomiplanen ved at budsjett 2018 er fremskrevet med en vekst på kun 1,0 % på skjema 1B. Dette betyr en total innsparing på 4,0 mill.

Endelig behov for innsparing og fordeling mellom sektorer og enheter vil bli avklart i forbindelse med budsjett 2019, og da må også konkrete tiltak foreslås.

4.10 Oppsummering av forutsetninger for økonomiplanen:

- Kommunal deflator for 2019 er foreløpig satt til 2,5 % – denne fastsettes endelig ifm statsbudsjettet. Utgiftene (skjema 1B) er kun økt med 1,0 % og i dette ligger det en innsparing på 1,5 % som vil utgjøre ca kr 4,0 mill. Dette er foreløpig fordelt på enhetene etter en prosentvis fordeling og fordeling av trekk og konkretisering av tiltak må innarbeides i budsjett 2019.
- Kommuneproposisjonen er lagt til grunn for anslag på frie inntekter for 2019.
 - Skatt og rammetilskudd er hentet fra KS sin økonomimodell
 - For 2019 er frie inntekter fremskrevet med kommunal deflator (2,5 %) og deretter faste priser i 2020 – 2022.
 - Rammetilskuddet kan bli redusert fra 2020 som følge av endringer i distriktsindeksen.
- Demografikostnader 2020 - 2022
 - Demografikostnader hentet fra analysemodellen til KS og lagt inn i frie inntekter med følgende realvekst:
 - 2019 kr 3.540,-
 - 2020 kr 5.106,-
 - 2021 kr 4.966,-
 - 2022 kr 5.575,-
 - Økte inntekter som følge av endringer i demografi er i 2019 benyttet til inndekking av økte renter og avdrag.
 - Det forutsettes at realvekst som følge av endring i folketall også gir tilsvarende utgifter. De økte inntektene er derfor foreløpig fordelt på sektorene oppvekst og helse og velferd uten at dette er fordelt nærmere på enhetene.
- Arbeidsgiveravgiften er på 10,6 %.
- Pensjonsutgifter settes til 16,5 % for KLP (uforandret) og 12,5 for SPK – (uforandret).
- Renteutgifter er budsjetter ut i fra Kommunalbankens prognoser og inngåtte rentebytteavtaler. Renteutgifter øker i planperioden på grunn av nye låneopptak og prognosert økning i rentenivået (NIBOR).
- Avdrag på lån er budsjettert i hht minimumsavdrag og utgiften øker i planperioden på grunn av nye låneopptak. Det er vedtatt nye regler for minimumsavdrag som kan bety kortere nedbetalingstid og høyere årlige avdrag, men dette vil tre i kraft tidligst for 2020. Dersom minimumsavdrag endres til f.eks 29 år vil dette bety en økning på utgifter til avdrag på kr 4,0 mill i 2020, i forhold til tallene i økonomiplanen.
- Deler av økte renter og avdrag finansieres over VAR-sektoren da det gjennomføres store investeringer innenfor denne sektoren.

5 BUDSJETTETS TALLDEL

5.1 Driftsbudsjettet 1A og 1B

Skjema 1A	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
<i>(tall i hele tusen)</i>	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Rammetilskudd og innt. utjevning	-155 945	-165 000	-167 300	-172 406	-177 372	-182 947
Skatt på formue og inntekt	-131 001	-128 000	-137 100	-137 100	-137 100	-137 100
Skjønnstilskudd	-1 500	-1 500				
Andre overføringer	-3 780	-3 780	-3 780	-3 780	-3 780	-3 780
andre generelle statstilskudd	-1 134	-1 500	-1 150	-1 150	-1 150	-1 150
Sum frie disponible inntekter	-293 361	-299 780	-309 330	-314 436	-319 402	-324 977
				0	0	0
Renteinntekter og utbytte	-8 159	-6 000	-6 800	-6 800	-6 800	-6 800
Renteutgifter og andre finansutgifter	16 727	19 500	22 500	24 500	25 000	25 000
Avdrag på lån	19 500	19 000	26 000	27 000	27 000	27 000
Netto finansinntekter og utgifter	28 068	32 500	41 700	44 700	45 200	45 200
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-6 218	0				
Til ubundne avsetninger	8 393	0	1 975	75	375	575
Til bundne avsetninger	188	0				
Bruk av ubundne avsetninger	-1 000	-2 055				
Bruk av bundne avsetninger	0	0				
Inndekking av tidligere års merforbruk	0	0				
Netto avsetninger	1 363	-2 055	1 975	75	375	575
overføring til investeringsregnskapet	0	0				
Sum til fordeling drift	-263 930	-269 335	-265 655	-269 661	-273 827	-279 202
Sum fordelt til drift i 1B	253 504	269 335	265 655	269 661	273 827	279 202
Regnskapsmessig merforbruk	-10 426	0	0	0	0	0

Noter til budsjettskjema 1A og 1B - rammer til fordeling drift:

- Rammetilskudd og skatteinngang i perioden er lagt inn i hht kommuneproposisjonen for 2019 justert for kommunal deflator på 2,5 %. For resten av perioden er tallene økt med prognosert økning i demografikostnader.
- Andre overføringer på kr 3 780' gjelder årlige overføringer fra Fylkeskommunen vedrørende bruforbindelse Storfosna.
- Andre generelle statstilskudd gjelder rentekompensasjon på skoler og omsorgsboliger.
- Renteinntekter og utbytte på til sammen kr 6 800' består av følgende faktorer:
 - Utbytte Trønderenergi 1 100'
 - Utbytte Fosenkraft 800'
 - Renter Trønderenergi (obligasjon) 1 400'
 - Renter Fosenkraft (ansvarlig lån) 1 900'
 - Renter på startlån og bankinnskudd 1 600'
- Renteutgifter og avdragsutgifter økes i 2019 og videre i planperioden på grunn av økning i langsiktig gjeld og prognosert økning i rentenivået.

Skjema 1B	Regnskap	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
(tall i hele tusen)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Politisk styring og adm	5 203	4 835	5 083	4 883	5 083	4 883
Politisk styring	4 981	4 785	4 833	4 833	4 833	4 833
Stortings /kommunevalg	222	50	250	50	250	50
Administrasjon og tilskudd	32 877	35 520	34 360	34 360	34 360	34 360
Rådmannskontor	3 876	3 595	3 631	3 631	3 631	3 631
Planleggings- og prosjektersurser	1 500	1 500	0	0	0	0
Regionsentertilskudd		2 000	2 020	2 020	2 020	2 020
Personal og tillitsvalgte	2 677	2 600	2 626	2 626	2 626	2 626
Fellestjenester	5 660	6 300	6 363	6 363	6 363	6 363
IKT tjenesten	3 008	2 835	2 863	2 863	2 863	2 863
Økonomitjenesten	3 641	3 810	3 848	3 848	3 848	3 848
Tilskudd og næringsutvikling	4 026	4 070	4 111	4 111	4 111	4 111
Kirkelig fellesråd	3 200	3 380	3 414	3 414	3 414	3 414
Ørland kultursenter KF	5 290	5 430	5 484	5 484	5 484	5 484
Eiendom og teknisk	26 284	26 610	26 876	26 876	26 876	26 876
Eiendomsforvaltning	16 831	18 380	18 564	18 564	18 564	18 564
Plan og oppmåling	1 369	1 350	1 364	1 364	1 364	1 364
Landbrukskontor	2 529	2 765	2 793	2 793	2 793	2 793
Brann og beredskap	3 920	4 115	4 156	4 156	4 156	4 156
Ørland lufthavn	1 635	0	0	0	0	0
Oppvekst	110 477	116 310	117 473	118 970	121 273	122 819
Prognose realvekst				1 497	3 800	5 346
Fellesutgifter	10 038	10 685	10 792	10 792	10 792	10 792
Skoler	48 707	49 700	50 197	50 197	50 197	50 197
Fellesutgifter barnehage	3 858	5 565	5 621	5 621	5 621	5 621
Private barnehager	13 750	13 650	13 787	13 787	13 787	13 787
Kommunale barnehager	20 582	22 550	22 775	22 775	22 775	22 775
Barnevern	13 542	14 160	14 302	14 302	14 302	14 302
Helse og velferd	85 732	90 260	91 163	94 772	97 435	101 464
Prognose realvekst				3 609	6 272	10 301
Fellesutgifter	3 692	3 770	3 808	3 808	3 808	3 808
Helse og familie	22 650	25 405	25 659	25 659	25 659	25 659
Institusjonstjeneste	21 661	23 725	23 962	23 962	23 962	23 962
Hjemmetjenesten	21 258	21 040	21 250	21 250	21 250	21 250
Oppfølgingstjenesten	10 873	10 385	10 489	10 489	10 489	10 489
Nav og sosialtjenesten	5 597	5 935	5 994	5 994	5 994	5 994
SUM netto alle ansvar	260 573	273 535	274 955	279 861	285 027	290 402
Finansposter	-7 069	-4 200	-9 300	-10 200	-11 200	-11 200
Kalkulatoriske renter VAR	-1 764	-1 200	-3 800	-4 700	-5 700	-5 700
Avskrivning VAR	-2 987	-3 000	-5 500	-5 500	-5 500	-5 500
Premieavvik og forsikring	-2 318	0		0	0	0
Sum til fordeling	253 504	269 335	265 655	269 661	273 827	279 202

5.2 Investeringsbudsjettet – skjema 2A og 2B

Skjema 2A	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Finansieringsbehov og finansiering	2018	2019	2020	2021	2022
Investering i anleggsmidler	105 235	67 050	20 050	93 550	0
Utlån og forskuttering	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Avdrag på lån	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Kjøp av aksjer og andeler	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060
Dekking av tidligere års udekket					
Avsetninger til ubundne investeringsfond				3 000	3 000
Årets finansieringsbehov	113 795	75 610	28 610	105 110	11 560
Finansiert slik:					
Bruk av lån - andre investeringer	22 885	38 050	3 050	48 550	
Bruk av lån VA-anlegg	75 700	22 500	5 500	0	0
Bruk av lån utlån startlån	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Inntekter fra salg av tomter	6 650	6 500	6 500	3 000	3 000
Tilskudd nytt helsebygg			5 000	45 000	
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Overført fra driftsregnskapet					
Bruk av ubundne investeringsfond	1 060	1 060	1 060	1 060	1 060
Sum finansiering	113 795	75 610	28 610	105 110	11 560
Udekket/udisponert	0	0	0	0	0

Kommentarer til investeringsbudsjettet:

1. Utlån på kr 5,0 mill gjelder startlån som finansieres med egne låneopptak i Husbanken.
2. Avdrag på lån og mottatte avdrag på lån på kr 2,5 mill gjelder avdrag knyttet til innlån og utlån på startlån. Renteinntekter og renteutgifter knyttet til startlån føres i driftsbudsjettet.
3. Kjøp av aksjer på kr 1.060' gjelder årlig egenkapitalinnskudd i KLP. Dette kan ikke lånefinansieres og må finansieres med bruk av ubundne investeringsfond.
4. Salg av tomter varierer fra år til år. Det budsjetteres med kr 6.500 mill i salgsinntekter i 2019.
5. Vedrørende finansiering av nytt helsebygg-ØMS:
Det vises til PS 94/2018 Nytt helsebygg og nye kommunale boliger i Ørland kommune og PS 88/2017 Ørland kommune – Budsjett 2018 med økonomiplan 2019-2021.
Det er satt av kr 1.000' i 2018 for å gjennomføre forprosjekt for nytt helsebygg, og det foreslås i økonomi- og handlingsplanen at det settes av kr 1.000' til videre prosjektering i 2019. Det er viktig med konsept over retninger før forslag, og nødvendig tid til god involvering av brukere av nytt helsebygg før bygging. Det anslås her oppstart av byggeprosessen i 2020 og at nytt helsebygg kan ferdigstilles i 2021.
6. Investering i ny brannstasjon er tatt inn med kr 30,0 mill i låneopptak for 2019.
7. Utgifter i skjema 2B er netto utgifter etter fradrag for mva kompensasjon.

Skjema 2B		Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Nr.	Prosjekter	2018	2019	2020	2021	2022
1	IKT, digitalisering og teknologiske løsninger	2 500	2 500	2 500	2 500	
2	Utgifter til markedsføring og salg av eiendom	750	750	750	750	
3	Opparbeidelse av næringsareal		10 000	2 000		
4	Nytt læremiddelutstyr	700	300	300	300	
5	Småhus - boligsosial plan	1 000				
6	Boenheter - boligsosial plan	2 500				
7	Rehabilitering kommunale bygg	11 755				
8	ØMS - nytt helsebygg	1 000	1 000	9 000	90 000	
9	Ny brannstasjon	500	30 000			
10	Ørland kirke	150				
11	Tartandekke Ørland Stadion	500				
12	Utskifting gatelysarmaturer	1 000				
13	Reasfaltering kommunale veier	500				
14	Forprosjekt nytt havneanlegg	1 200				
15	Fendring kai søndre molo Brekstad	500				
16	Parkanlegg - plenklippere	650				
17	Fornyelse kommunale lekeplasser	250				
18	Ørland kultursenter	500				
19	Lysanlegg Gryta idrettsanlegg	750				
20	Ørlandshallen - omgjøring til basishall	2 680				
21	Mulighetsstudie - Meieriet	150				
22	VA-anlegg					
23	BFV - utred. reservevann og behandlingsanlegg	200	100			
24	BFV - ny overføringsledning Ørland	35 000	11 200			
25	BFV - tilstandsanalyse dam		200			
26	Pumpestasjon - ny hovedvannledning	7 000				
27	Høydebasseng	15 000				
28	Ombygging vei - høydebasseng	1 000				
29	Ledningstrase - Lerbern	5 500				
30	Oppgradering gamle vannledninger	5 000	5 000	5 000		
31	Rehabilitering VA-ledninger Brekstad	5 000	5 000			
32	Oppgradering silanlegg Hovdetåa	1 500	500			
33	Oppgradering overløp pumpestasjoner	500	500	500		
	Sum	105 235	67 050	20 050	93 550	0

6 HELSE OG VELFERD

Tjenesteområde har ansvar for helse- og omsorgstjenester i hjemmet, sykehjem med kjøkken og vaskeri, oppfølgingstjeneste med praktisk bistand og miljøarbeid, dagaktivitetstilbud, kommunale botilbud, støttekontakter og avlastningstilbud, hukommelsesteam, kreftsykepleier, legesenter, helsestasjon, jordmortjeneste i samarbeid med Bjugn kommune, familieveiledere-/terapeut, fysio- og ergoterapitjeneste, ressurstjeneste med kommunepsykolog, ruskonsulent, ungdomslos, barnelos, eldrelos, psykiatriske sykepleiere, flyktningetjeneste, kommunale tjenester i NAV-kontoret og koordinerende enhet.

6.1 Status:

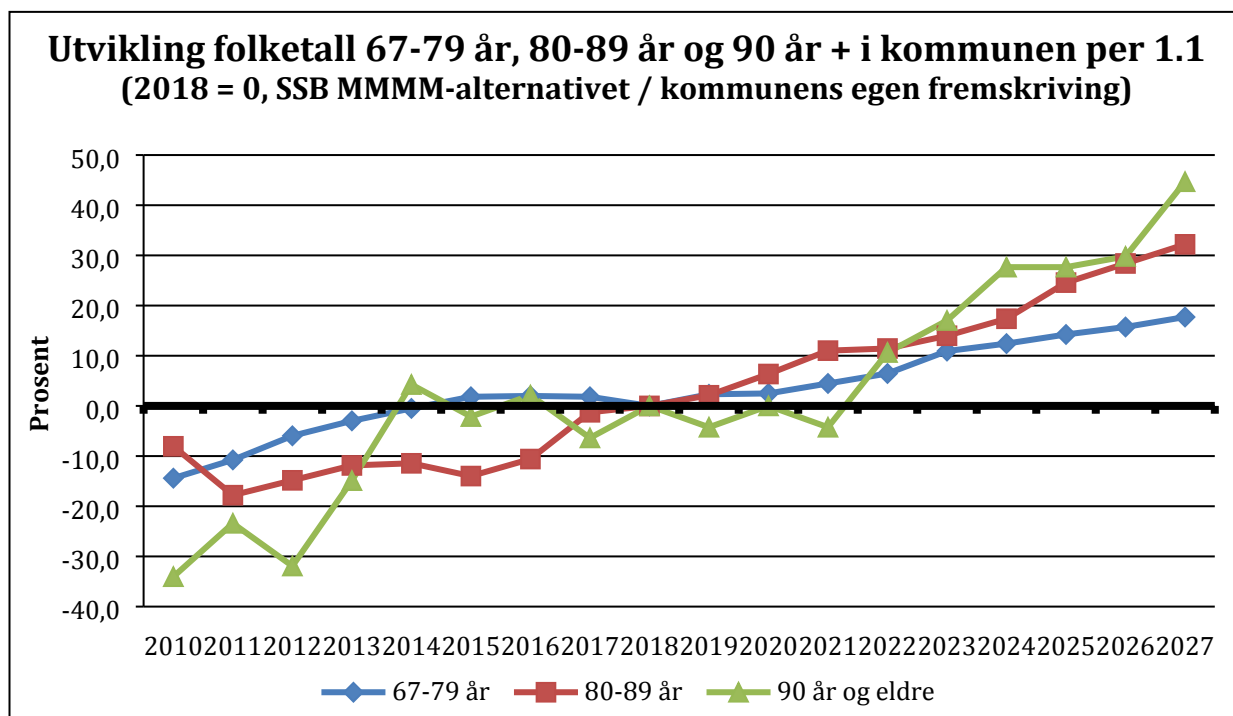
- Økonomisk status/utfordringer for inneværende år:
 - o Merutgifter på lønn i enhetene hjemmetjenesten og oppfølgingstjenesten som en følge av behov for høyere tjenestenivå til hjemmeboende, økning i omsorgslønn, reduksjon i refusjoner for ressurskrevende brukere, i tillegg høyere fravær enn forventet 1. halvår.
 - o Merutgifter i tjenester til hjemmeboende kan ses i sammenheng med dreining i tjenestene fra institusjon til tjenester i hjemmet, og at brukerne ønsker å bo hjemme og få tjenestene i hjemmet.

6.2 Utfordringer i planperioden:

Statlige føringer:

- Leve hele livet – En kvalitetsreform for eldre. Meld. St. 15 (2017-2018). Reformen skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, ha trygghet for god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitt og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene. Meldingens hovedfokus er å skape et mer aldersvennlig Norge, hvor det legges vekt på aktivitet og fellesskap, mat og måltider, helsehjelp, og sammenheng og overganger i tjenestene.
- Trygge foreldre – trygge barn. Regjeringens strategi for foreldrestøtte (2018-2021). Strategien har som mål at alle som har omsorg for barn skal vite hvor de kan få hjelp når det er behov for det, og det skal være lett å finne råd og veiledning. Strategien inneholder tiltak til foreldrestøtte for å bistå og styrke foreldre i foreldrerollen.
- Mestre hele livet – Regjeringens strategi for god psykisk helse (2017-2022). Strategien omfatter hele det psykiske helsefeltet og den inkluderer folkehelse, behandling, rehabilitering, og alle aldersgrupper – voksne, barn og unge.

Endringer i driftsbehov:

- Det vurderes at behovet for økte ressurser til tjenester til hjemmeboende er nødvendig som en følge av flere eldre, høyere tjenestenivå til hjemmeboende, endret kompetansebehov, og at flere brukere bor hjemme og ønsker å motta tjenestene i hjemmet.

Kapasitet - behov for investeringer:

- Det vises til PS 94/2018 Nytt helsebygg og nye kommunale boliger i Ørland kommune og PS 88/2017 Ørland kommune – Budsjett 2018 med økonomiplan 2019-2021.
- Det foreligger et arbeidsdokument datert 27.11.17 som gir en oversikt over det kommunale brukerbehovet for nytt helsebygg og nye kommunale boliger i Ørland kommune.
- Bjugn kommune involveres og deltar i planprosessen slik at framtidig helsebygg og nye kommunale boliger ivaretar framtidig behov i «nye» Ørland kommune, jfr. PS 94/2018.

6.3 Forutsetninger for drift i henhold til budsjettramme

- Videreføring av drift som i dag med implementering av prosjekt og tiltak som har ønsket effekt, og som vil bidra til gi økt kvalitet i tjenestene.
- Tilpasninger mellom enheter i helse og velferd som en følge av endret behov i tjenestene før økning i rammen.

6.4 Fremtidsperspektiv og utviklingstrekk

- Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i Ørland (2016).

Oversiktsdokumentet viser at Ørland kommune har ungdommer som føler seg ensomme og lokale ungdomsundersøkelser viser at vi må ha større oppmerksomhet på psykiske vansker og belastninger hos barn og unge, spesielt jenter på ungdomstrinnet. Trivsel avtar og mobbing øker fra 7. trinn til 10. trinn, og blant unge oppleves også et prestasjonspress. Oversiktsdokumentet viser også at Ørland kommune over år har hatt høyt frafall i videregående opplæring.

Oversiktsdokumentet (2016) viser videre at kommunen har ensomme eldre uten nettverk som opplever utenforskap, og at det er et økende rusproblem både blant godt voksne og eldre. Det vises til en mer kontinental drikkekultur, lettere tilgjengelighet til medikamenter kombinert med ensomhet og psykisk plager.

- Kommunedelplan helse og velferd 2017-2020.

Kommunedelplanen har strategier for å møte utfordringene i Oversiktsdokumentet (2016) gjennom tidlig og målrettet innsats i tjenestene, ansatte med god kompetanse, samarbeid med brukere, pårørende og frivillige, og ros-analyser og beredskap. Det blir viktig å videreføre prosjekt og utviklingstiltak som støtter opp under mål og strategier i kommunedelplan helse og velferd.

Styringsgruppe for eldre og styringsgruppe for barn og unge følger opp framdrift i pågående prosjekter og tiltak, og der vi oppnår ønsket effekt skal styringsgruppene sørge for implementering i ordinær drift. Tverrfaglighet og god samhandling vil fortsatt måtte utvikles for at tjenesteområde skal være koordinerte i tjenesteytingen, og for at bruker skal oppleve sammenheng og helhet i tjenestene.

- Kommunesammenslåing – nye Ørland kommune fra 01.01.2020.

Det blir viktig med harmonisering av nivå og tildeling av helse- og velferdstjenester med Bjugn kommune.

- Foreslåtte oppgaver til kommunene fra 01.01.2020.

Tannhelsetjenesten, og boligetablering og boligtilpasning.

- Helseplattformen.

Helseplattformen skal anskaffe og innføre ny, felles pasientjournal ved sykehus og kommuner i hele Midt-Norge. Journalen skal sette pasienten i sentrum på alle nivå i helsetjenesten, og skal gi økt kvalitet i pasientbehandling, bedre pasientsikkerhet, mer brukervennlige systemer og dermed sette helsepersonell i stand til å utføre sine oppgaver på en bedre og mer effektiv måte.

- Heltidskultur.

Kommunen må fortsatt jobbe med å skape større og hele stillinger gjennom ulike typer turnuser og arbeidstidsordninger, og videreføre arbeidet med en holdning- og kulturendring.

- Velferdsteknologi.

Kommunen må ta i bruk flere velferdsteknologiske løsninger som kan bidra til økt trygghet og bedre tjenester for brukere og pårørende, og mer effektiv bruk av ressurser i helse- og omsorgstjenestene.

- Flyktninger.

Kommunen skal legge til rette for god integrering med mål om at flyktningene som bosettes blir boende i kommunen, og at de kvalifiseres til arbeid for så å bli selvforsørget.

7 OPPVEKST

7.1 Status:

- Oppvekstsektoren opplever å ha tilstrekkelige rammer for å kunne tilby et godt læringsmiljø og god opplæring for barn og elever i Ørland kommune.
- Sektoren opplever at det er utfordrende å rekruttere godt kvalifiserte medarbeidere med ønsket kompetanse på alle enheter og fagområder.
- Tidlig innsats, vektlegging av språkarbeid og relasjonen barn/elev – ansatt er prioriterte satsingsområder.
- Barn, elever og ansattes digitale kompetanse må prioriteres med tanke på deltakelse i framtidig arbeids- og samfunnsniv.

7.2 Utfordringer i planperioden:

Statlige føringer:

- **Foreldrebetaling og moderasjonsordninger:** Inntektsgrense for gratis kjernetid er hevet og flere foreldre vil ha rett på redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid i barnehagen.
- **Ny pedagognorm i barnehagen:** Minst en pedagogisk leder per syv barn under 3 år og en pedagogisk leder per 14 barn over 3 år.
- **Ny bemanningsnorm i barnehagen:** Barnehagen skal minst ha én ansatt per tre barn når barna er under tre år, og én ansatt per seks barn når barna er over tre år. Barnehageeier kan benytte perioden frem til 1. august 2019 til å oppfylle kravet til grunnbemanning.
- **Ny lærernorm i grunnskolen:** Målet er at det høsten 2018 skal være én lærer per 16 elever i 1.–4. klasse og én lærer per 21 elever i 5.–10. klasse. Fra høsten 2019 er målet at det skal være én lærer per 15 elever i 1.–4. klasse og én lærer per 20 elever i 5.–10. klasse.
- **Intensiv opplæring:** Stortinget har vedtatt endringer i opplæringsloven og friskoleloven som innebærer at skolen har plikt til å gi tilbud om intensiv opplæring til elever på 1. – 4. trinn som står i fare for å henge etter i lesing, skriving eller regning. Endringen trer i kraft 1. august 2018.

Endringer i driftsbehov:

- Kostnader på barnehageområdet er alltid veldig uforutsigbart da forholdsvis små økninger i barnetall utløser store ressurser.
- Innføring av 4 barnehageopptak og tilbud om barnehageplass til alle samt sommeråpne barnehager øker de totale driftsutgiftene for kommunale barnehager. Dette betyr i nest omgang økte overføringer til private barnehager som får sine tilskudd basert på kostnader i kommunal drift.

Behov for investeringer:

- Digitalisering i barnehage og grunnskole: Følge opp strategisk plan for oppvekstsektoren med vekt på oppgradering av infrastruktur og tilgang til digitale enheter pr. barn i barnehagen og elever i grunnskolen.
- Oppgradering av uteområder – Futura barnehage
- Renovering av aktivitetsbygg – Opphaug skole

7.3 Forutsetninger for drift i henhold til budsjettramme

- Antall barn i barnehagene blir som prognosert.
- Ingen uforutsette endringer innen barnevern – ingen nye større tiltak eller plasseringer.

7.4 Framtidsperspektiv – utviklingstrekk i planperioden

- Oppvekstområdet skal tilby et helhetlig oppvekstløp med godt planlagte og gjennomførte overganger fra barnehage til videregående opplæring.
- God samhandling skal sikre gode tiltak for å gi barna den hjelpen de trenger så tidlig som mulig, og gjennom tverrfaglig forebyggende team skal det sikres systematisk styring og samordning av tjenester fra det øvrige hjelpeapparatet.
- Gode interne samhandlingsstrukturer skal bidra til å sikre riktig og kvalitativ god forebyggende hjelp til barn, unge og familier, og gjennom god dialog og deltakelse skal man nå målet om medbestemmelse og samarbeid med foreldrene.
- I Ørland kommune sitt arbeid med å møte fremtidens utfordringer skal det være et særlig fokus på tidlig innsats og god samhandling mellom alle som kan bidra til å skape et godt oppvekstmiljø for barna. En god oppvekst, og like muligheter til utdanning, er avhengig av at man ser helheten og sammenhengen i tjenesteområder rettet mot barn og unge.
- Ørland kommune skal tilby et helhetlig lærings- og oppvekstmiljø der alle får så godt utbytte av den ordinære opplæringen at de har forutsetninger for å mestre og gjennomføre videregående opplæring.
- Befolkningsframskriving viser en betydelig økning av antall barn i barnehage mot 2020 ca 30 stk)
- Samme prognose for grunnskole viser relativt stabilt elevtall, men med vekst mot 2022.
- Vektlegging av barn, elever og ansattes digitale kompetanse med de behov dette utløser for digitale arbeidsredskaper og infrastruktur vil bli svært viktig i kommende år.
- Det må avsettes betydelige ressurser for å legge til rette for et barnehage- og grunnskoletilbud som vil bli likt for alle i «Nye Ørland».
- Alle barn og elever må oppleve å få et så godt ordinært barnehage- og grunnskoletilbud at behovet for spesialundervisning reduseres til et minimum.
- Kommunen skal kunne tilby hjelp og støtte til barn og foreldre slik at alle barn kan vokse opp hjemme og uten at det vil være behov for omfattende tiltak og plasseringer inne barnevern.
- Barna og elevene må settes i sentrum når strategier velges for framtidig utviklingsarbeid på oppvekstområdet. Det må være et uttalt mål at alle elever skal ha mulighet for gjennomføring i videregående opplæring, og dette legger sterke føringer for barn og elever opplevelse av mestring og faglige resultater etter 10-årig grunnskoleløp.

8 EIENDOMSFORVALTNING

Eiendomsforvaltningen har ansvaret for forvaltning, drift og vedlikehold av alle kommunens bygninger, samt renhold i bygninger med kommunal virksomhet.

Eiendomsforvaltningen arbeider aktivt med å effektivisere renholds- og driftstjenester uten å redusere kvalitetsnivået. God styring av kostnader, kvalitet og framdrift av bygge- og vedlikeholdsprosjektene tillegges stor vekt. Et fagmessig vedlikehold er avgjørende for å bevare kommunens verdier, og forlenge byggenes levetid. Godt vedlikehold bidrar også til å redusere den miljøbelastningen byggene medfører.

Skoler, barnehager og omsorgsboliger har gjennomgående bra teknisk standard, mens det er et betydelig behov for fornyelse av bygningsmassen tilhørende ØMS. Med den foreslåtte satsingen på utvendig vedlikehold, samt oppgradering av tekniske anlegg, vil vi i stor grad ajourføre vedlikeholdsetterslepet.

UTFORDRINGER

- Sikre at det framtidig avsettes tilstrekkelig med vedlikeholdsmidler for verdibevaring av kommunale bygg og anlegg
- Etablere gode driftsrutiner for nytt skolebygg og ny idrettshall
- Rekruttere gode medarbeidere med kompetanse for drift av kommunale bygg i et arbeidsmarked preget av meget stor aktivitet

8.1 Kommunalteknikk

Vann og avløp

Kommunen er inne i en periode med kraftig oppgradering av anleggene innenfor denne sektoren. Dette for å ivareta den forventede befolkningsveksten, Ørland Flystasjons behov for mer vann og oppgradering av eksisterende avløpsanlegg.

UTFORDRINGER

- Å sikre tilstrekkelig og stabil vannforsyning til kommunens innbyggere og næringsliv. Det bygges derfor ny overføringsledning fra BFV's renseanlegg ved Barsetvatnet og nytt høydebasseng på Lerbern.
- For å kunne håndtere gjeldene regler knyttet til utslipp av spill vann må silanlegget på Hovdetåa oppgraderes.

Vei, trafikk- og kaianlegg

Så godt som samtlige kommunale veier har fast dekke. De fleste veistrekningene i de tettbygde områdene av kommunen har gatebelysning. Kommunen har kaianlegg på Brekstad, Uthaug og Garten. Tilstanden på disse anleggene, med unntak av Uthaug er slik at de trenger en kraitg oppgradering dersom de i framtiden skal fungere som forutsatt.

UTFORDRINGER

- Mange av de strekningene som har gatelys har gamle anlegg som både er dyre i drift og krever mye vedlikehold.
- Som en følge av at fergeleiet på Brekstad flyttes til østsiden av dagens kaianlegg og at sørsiden skal brukes som liggeplass for ferge nr 2, vil vi i realiteten stå uten kommunalt kaianlegg for å kunne håndtere gods og varetransport i fremtiden.

Grøntanlegg

Kommunen har i overkant av 250 da med grøntarealer som skal holdes i regelmessig hevd.

UTFORDRINGER

- For å kunne holde disse arealene i hevd kreves en maskinpark som er driftsstabil og egnet til vårt behov

9 SAMFUNNSUTVIKLING

Tjenesteområdet plan, drift og landbruk er i 2018 fordelt på to områder der samfunnsutvikling er et av områdene. Samfunnsutvikling omfatter avdelingene Plan og forvaltning, samt Landbruk.

9.1 Plan og forvaltning

Tjenesteområdet gjennomfører oppgaver i henhold til Plan- og bygningsloven, kulturminneloven, forurensingsloven, matrikkelloven, eierseksjonsloven, stedsnavneloven, geodataloven, samt tilhørende forskrifter. Avdelingen gjennomfører både oppgaver som er gebyrpliktig og oppgaver der det ikke kan ilegges gebyr. Blant oppgavene til avdelingen er utarbeidelse av overordnede arealplaner, behandle private reguleringsplaner, behandle dispensasjonssaker, behandle av byggesøknader, forberedelse av klagesaker, tilsyn etter plan- og bygningsloven, oppfølging av ulovlige byggetiltak, deling av eiendom, eierseksjonering, arbeid med utslippstillatelser, rådgivning og veiledning til publikum, tildeling av adresse, ajourhold av kart, drift av digitale kart- og planverktøy, arbeidet med vanddirektivet, oppfølging miljøoppfølgingsplan for kampflybasen, oppfølging av oljetanker, oppfølging av olje- og fettavskiller, følge opp kommunens egne avløpsanlegg, tilsyn i henhold til forurensingsloven, samt oppfølging og opprydding av spredte avløpsanlegg.

STATUS

Ørland har vært i, og er fortsatt inne i, en periode med mange oppgaver knyttet til arealplanlegging etter vedtaket om etablering av den nye kampflybasen. Siden 2013 har kommunen fått tilskudd fra KMD og Fylkesmannen til planlegging og utvikling. Aktivitetsnivået har i hele perioden vært stort og det vil være stor aktivitet fremover. På grunn av den raske utviklingen oppleves et større fokus på fagtema som støy, kulturminner, naturmiljø og landbruk. Dette medfører at kompleksiteten på saker øker. Den eksterne finansiering har muliggjort at kommunen har kunnet håndtere dette blant annet gjennom ansattelse av medarbeidere med spesialkompetanse innen miljø og kulturminner for å håndtere dette.

Innenfor saker der kommunen kan ta gebyr som byggesak og delingssaker er tendensen at antall saker er økende. Samtidig øker kompleksiteten på saker. Det siste året er bemanningen styrket for å håndtere dette.

UTFORDRINGER

- Den generelle finansieringen til planlegging og utvikling fra KMD og Fylkesmannen er nå i ferd med å tas bort uten at saksomfang og kompleksitet er redusert. I 2017 utgjorde denne finansieringen mer enn kommunens finansiering av avdelingen.
- Presset på tjenesteområdet er stort med økning i antall saker og økt sakskompleks for hver sak. Samtidig er regelverket endret slik at noen av de enkleste sakene ikke lenger er søknadspliktige, men det er behov for en høyere grad av veiledning.
- Digitalisering av saksbehandling er i dag bare delvis utnyttet. For å kunne utnytte de mulighetene som kommer, krever dette at det settes av ressurser til innføring av nye systemer og det må gjøres endringer i arbeidsmetoder som setter nye krav til organisasjonen.
- Den kommende kommunesammenslåingen medfører ekstra arbeidsoppgaver både innenfor planlegging og samordning av eksisterende planer med Bjugn.

9.2 Landbruk

Landbrukskontoret forvalter lovverk og forskrifter i tilknytning til landbruk, skog og utmark på ca 750 landbrukseiendommene i Ørland og Bjugn kommune. I tillegg forvaltes økonomiske virkemidler på omlag 100 millioner kroner, for de ca 250 landbrukseiendommene som er i aktiv drift. Forvaltningsoppgavene omfatter veiledning og informasjon, søknadshåndtering og kontroll med rapportering. Kontoret har saks- og tilretteleggingsfunksjon for 2 politiske utvalg, Felles landbruksnemd for Ørland og Bjugn og Koordineringsutvalget. Landbrukskontoret har en viktig funksjon innen landbruks- og bygdeutviklingsarbeidet og skal følge opp gjeldende landbruksplan for begge kommunene.

Driften og finansieringen av det felleskommunale landbrukskontoret er regulert gjennom «Samarbeidsavtalen om felles landbruksforvaltning for Bjugn og Ørland kommuner» fra 2008. Landbrukskontoret har tilhold i Landbrukets hus i Meierigården og har felles åpningstid med Servicetorget på rådhuset.

STATUS

Landbrukskontoret har en fagstab på 5,84 årsverk, fordelt på 8 personer. Det er behov for en oppjustering av budsjetttrammen for å opprettholde bemanningen. Arbeidsmengden er økende. Fylkesmannen har overført utbetaling av sykelønnsrefusjon til kommunene og det er varslet at flere ordninger også vil bli overført, blant annet dreneringstilskudd og SMIL-ordningen. Austrått har fra 2019 statusen Utvalgt Kulturlandskap som 1 av 41 områder i Norge. Tarva har også denne statusen. Landbrukskontoret har koordineringsansvar og får overført hovedansvaret fra Fylkesmannen i 2020. Kontoret har fått et økende antall saker fra Mattilsynet som gjelder dyrevelferd og brudd på blant annet dyrevernloven. Dette medfører arbeidskrevende saksbehandling og gir økt saksbehandlingstid. Det har vært liten utvikling i rød støysone i de siste årene, men kontoret forventer økt fokus på dette framover.

Landbrukskontoret deltar i regionprosjektet «DYRK Fosen» som har fokus på satsinger innen grønt og bær, lokalmat og turisme samt grovforbasert husdyrproduksjon. Rekruttering, om dømmebygging og kompetanse står også sentralt.

UTFORDRINGER

- Kontoret gjennomfører ikke alle pålagte oppgaver per i dag og har liten kapasitet til blant annet utviklingsarbeid og oppfølging av landbruksplan
- Relativ lang saksbehandlingstid på enkelte områder
- Budsjetttramma er ikke tilstrekkelig. En nedbemanning i avdelinga vil redusere tjenesten ved svekket kapasitet, kompetansenivå og kompetanseportefølje

